

“European Student Council”

Πρώτη δραστηριότητα

Καμπάνια για τη ρητορική του μίσους στο Διαδίκτυο
και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Σκοπός:

Η διαμόρφωση στάσεων ενάντια στη ρητορική μίσους στο Διαδίκτυο.

Διδακτικοί στόχοι:

1. Να γίνουν κατανοητά τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτά αναφέρονται στη χάρτα ανθρωπίνων δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
2. Να εξεταστεί η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Διαδίκτυο.
3. Να συζητηθεί η ρητορική μίσους στο Διαδίκτυο αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα.
4. Να αναδειχθεί το κίνημα NO HATE SPEECH MOVEMENT του Συμβουλίου της Ευρώπης.
5. Να παρακινηθούν οι μαθητές να αναλάβουν δράση ενάντια στη ρητορική του μίσους στο Διαδίκτυο.

Πορεία υλοποίησης της δραστηριότητας:

1. Ζητήσαμε από τους μαθητές να μας πουν τι καταλαβαίνουν ακούγοντας τον όρο «ανθρώπινα δικαιώματα». Τους ζητήσαμε να μας πουν κάποια από αυτά. Καταγράψαμε τις απαντήσεις στον πίνακα και συζητήσαμε παραδείγματα. Στη συνέχεια δείξαμε σε παρουσίαση τις 6 κατηγορίες ανθρωπίνων δικαιωμάτων (βλ. Παράρτημα) της χάρτας της Ευρωπαϊκής

Ένωσης και τους ρωτήσαμε ποια από αυτά πρέπει να διασφαλίζονται στο Διαδίκτυο και ποια παραβιάζονται για τα θύματα της ρητορικής μίσους. Έγινε συζήτηση και αναφέρθηκαν παραδείγματα με τα οποία καταδείχθηκε ότι η ρητορική μίσους παραβιάζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και μπορεί να προκαλέσει καταστάσεις στις οποίες παραβιάζεται η ασφάλεια, η προστασία της ιδιωτικής ζωής και ακόμα η προστασία της σωματικής ακεραιότητας του ατόμου ή της ομάδας στόχου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο Χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει ένα εισαγωγικό προοίμιο και 54 άρθρα που κατανέμονται σε 7 κεφάλαια. Ποια από αυτά παραβιάζονται στη ρητορική μίσους;

Κεφάλαιο I: αξιοπρέπεια (ανθρώπινη αξιοπρέπεια, δικαίωμα στη ζωή, δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου, απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης, απαγόρευση της δουλείας και της καταναγκαστικής εργασίας).

Κεφάλαιο II: ελευθερία (δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια, σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, δικαίωμα γάμου και δικαίωμα ίδρυσης οικογένειας, ελευθερία σκέψης συνείδησης και θρησκείας, ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιριζέσθαι, ελευθερία των τεχνών και των επιστημών, δικαίωμα εκπαίδευσης, επαγγελματική ελευθερία και δικαίωμα στην εργασία, ελευθερία ίδρυσης επιχείρησης δικαίωμα ιδιοκτησίας, δικαίωμα ασύλου, προστασία σε περίπτωση απόμακρυνσης, επαναπροώθησης και απέλασης).

Κεφάλαιο III: ισότητα (ισότητα έναντι του νόμου, μη διάκριση, πολιτισμική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία, ισότητα ανδρών και γυναικών, δικαιώματα του παιδιού, δικαιώματα των ηλικιωμένων, ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες).

Κεφάλαιο IV: αλληλεγγύη (δικαίωμα στην πληροφόρηση και στη διαβούλευση με τους εργαζομένους στο πλαίσιο της επιχείρησης, δικαίωμα διαπραγματεύσεων και συλλογικών ενεργειών, δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας, προστασία έναντι αδικαιολόγητης απόλυσης, δίκαιοι και ισότιμοι όροι εργασίας, απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και προστασία των εργαζόμενων νέων, οικογενειακή και επαγγελματική ζωή, κοινωνική ασφάλεια και κοινωνική αρωγή, προστασία της υγείας, πρόσβαση σε υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, προστασία του περιβάλλοντος, προστασία των καταναλωτών).

Κεφάλαιο V: ιθαγένεια (δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις δημοτικές εκλογές,

δικαίωμα χρηστής διαχείρισης, δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα, Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής, δικαίωμα αναφοράς, ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή, διπλωματική και προξενική προστασία).

Κεφάλαιο VI: δικαιοσύνη (δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, τεκμήριο αθωότητας και δικαιώματα υπεράσπισης, αρχές νομιμότητας και αναλογικότητας αξιόποινων πράξεων και ποινών, δικαίωμα του προσώπου να μην δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη).

Κεφάλαιο VII: γενικές διατάξεις.

2. Χρησιμοποιήσαμε το εγχειρίδιο που δημιούργησε το Συμβούλιο της Ευρώπης για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο μέσα από την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα. Το εγχειρίδιο αυτό υποστηρίζει την εκστρατεία **No Hate Speech movement** των νέων του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο διαδίκτυο και αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να θίξουν το θέμα της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο μέσα από τη «ματιά» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το εγχειρίδιο έχει σχεδιασθεί για παιδιά και νέους/νέες 13 έως 18 ετών. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες είναι εξαιρετικές. Εμείς επιλέξαμε και υλοποιήσαμε τη δραστηριότητα **«Αντιμετωπίζοντας τον κυβερνοεκφοβισμό»**.

Ακολουθεί το απόσπασμα από το εγχειρίδιο του Συμβουλίου της Ευρώπης που περιέχει τη συγκεκριμένη δραστηριότητα:

ΕΠΙΠΕΔΟ 1

ΟΜΑΔΑ
10-20

ΔΙΑΡΚΕΙΑ
45'

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΟΕΚΦΟΒΙΣΜΟ

Στη δραστηριότητα αυτή οι συμμετέχοντες φαντάζονται την πιθανότερη αντίδρασή τους σε διάφορα σενάρια εκφοβισμού και συζητούν εναλλακτικές πορείες δράσης.

ΘΕΜΑΤΑ	Κυβερνοεκφοβισμός, Δημοκρατία και συμμετοχή, Διαδικτυακός γραμματισμός
ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ	Επίπεδο 1
ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ	10-20
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	45 λεπτά
ΣΤΟΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none">• Να κατανοήσουμε τις διαφορετικές μορφές που μπορεί να λάβει ο εκφοβισμός (bullying), καθώς και τις σχέσεις ανάμεσα στον εκφοβισμό στο διαδίκτυο και εκτός αυτού.• Να βρούμε διαφορετικούς τρόπους να αντιδρούμε στον εκφοβισμό, τον κυβερνοεκφοβισμό και τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο.• Να ανεβάσουμε το επίπεδο επίγνωσης όσον αφορά τη σημασία της αντίδρασης.
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ	<ul style="list-style-type: none">• Φτιάξτε 4 «ταμπέλες» με χαρτί Α4 και κολλήστε την κάθε μία σε διαφορετική γωνιά της αίθουσας. Οι ταμπέλες θα πρέπει να λένε:<ul style="list-style-type: none">– Τίποτα– Αντιδρώ στον εκφοβιστή– Καταγγέλλω τη συμπεριφορά– Κάτι άλλο• Εξασφαλίστε ότι οι συμμετέχοντες έχουν αρκετό χώρο να περιφέρονται στην αίθουσα.

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Ξεκινήστε ρωτώντας τους συμμετέχοντες τι καταλαβαίνουν όταν ακούν τον όρο εκφοβισμός (bullying). Παρατρύνητέ τους να σκεφτούν διάφορους τρόπους με τους οποίους μπορούν κάποιοι να εκφοβίζουν άλλους.
2. Δείξτε τις ταμπέλες στις διαφορετικές γωνιές της αίθουσας και εξηγήστε ότι θα διαβάσετε κάποια σενάρια. Ο καθένας θα πρέπει να επιλέγει ποια από αυτές τις αντιδράσεις είναι πιθανότερο ότι θα είχαν:
 - Δεν θα έκαναν τίποτα.
 - Θα αντιδρούσαν στον/στους εκφοβιστή/ές (για παράδειγμα, ανοίγοντας συζήτηση, χτυπώντας τον/τους και αυτοί ή κάτι άλλο. Εάν ο εκφοβιστής είναι κάποιος άγνωστος, η εναλλακτική αυτή μπορεί να μην είναι ρεαλιστική).
 - Θα ανέφεραν την κακή συμπεριφορά (για παράδειγμα σε κάποιον δάσκαλο, γονιό, διαχειριστή ιστοσελίδας ή σε κάποια άλλη αρχή).
 - Κάτι άλλο (για παράδειγμα, θα ενέπλεκαν και άλλους στη συζήτηση, θα δημιουργούσαν μια ομάδα αλληλεγγύης, κλπ.). Ρωτήστε τους εάν έχουν άλλες ιδέες.
3. Εξηγήστε ότι αφού διαβάζετε το κάθε σενάριο, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να πηγαίνουν στη γωνία που είναι πιο κοντά στον τρόπο με τον οποίο πιθανώς θα αντιδρούσαν. Πείτε τους να είναι ειλικρινείς για το τι πιστεύουν ότι θα έκαναν!
4. Διαβάστε το πρώτο σενάριο και δώστε στους συμμετέχοντες χρόνο να επιλέξουν τη γωνία τους. Από τη στιγμή που θα πάρουν θέση, ζητήστε από μερικούς στην κάθε ομάδα να εξηγήσουν γιατί επέλεξαν την αντίδραση αυτή. Μετά διαβάστε το επόμενο σενάριο και συνεχίστε έτσι έως ότου αισθανθείτε ότι έχετε συζητήσει αρκετές περιπτώσεις.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Χρησιμοποιήστε κάποιες από τις παρακάτω ερωτήσεις για τον απολογισμό στο τέλος της άσκησης:

- Πώς σας φάνηκε η δραστηριότητα; Σε ποια σενάρια σας φάνηκε πιο δύσκολο να αντιδράσετε και γιατί;
- Θεωρείτε ότι ήταν όλα παραδείγματα εκφοβισμού;
- Έχετε συναντήσει ποτέ κυβερνοεκφοβισμό, είτε σαν θύμα είτε σαν απλός παρατηρητής; Τι θα λέγατε για τη σχέση ανάμεσα στον εκφοβισμό στο διαδίκτυο και εκτός αυτού; Υπάρχουν σημαντικές διαφορές;
- Η άσκηση αυτή σας έκανε να αντιλαμβάνεστε διαφορετικά τον εκφοβισμό και τον κυβερνοεκφοβισμό; Σας έκανε να σκεφτείτε ότι ίσως να αντιδράσετε διαφορετικά στο μέλλον;
- Τι μπορείτε να κάνετε ενάντια στον κυβερνοεκφοβισμό;
- Ποιος πρέπει να αναλαμβάνει δράση ώστε να αποτρέπεται η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο; Ποιος θα έπρεπε να είναι ο ρόλος των δικτύων των μέσων, των παράκων υπηρεσιών, της αστυνομίας, των γονιών, των σχολικών αρχών και αὐτῶ καθ' ἑξῆς;

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ

- Εάν η ομάδα είναι μεγάλη ή δεν είναι συνηθισμένη στις ανοικτές συζητήσεις, ίσως βοηθήσει εάν επικαλεστείτε τη χρήση ενός φανταστικού μαγικού ραβδιού ή μικροφώνου, ώστε αυτοί που θέλουν να μιλήσουν να πρέπει να περιμένουν τη σειρά τους.
- Κάποιοι συμμετέχοντες μπορεί να θέλουν να επιλέξουν πάνω από μία πρόταση, για παράδειγμα και να αντιδράσουν στον εκφοβιστή και να αναφέρουν την κακομεταχείρισή τους. Εάν συμβεί αυτό, πείτε τους να διαλέξουν τη γωνιά που φαίνεται πιο σημαντική και μετά δώστε τους την ευκαιρία να εξηγήσουν τη θέση τους.
- Μην ξεχνάτε ότι κάποιοι συμμετέχοντες μπορεί να είναι θύματα εκφοβισμού, ενδεχομένως και από άλλα μέλη της ομάδας.
- Θα πρέπει να δείξετε ευαισθησία για τις διάφορες προσωπικές ανάγκες ή διενέξεις και να μην πιέσετε κανέναν να απαντήσει εάν δε δείχνουν να θέλουν.
- Εάν υπάρχουν συμμετέχοντες που πέφτουν θύματα εκφοβισμού, η άσκηση αυτή ίσως φέρει τους προβληματισμούς τους στην επιφάνεια, βοηθώντας τους να αναγνωρίσουν ότι χρειάζονται περαιτέρω υποστήριξη. Θα πρέπει είτε να ξεκαθαρίσετε ότι μπορείτε να παράσχετε τέτοια υποστήριξη, εμπιστευτικά, είτε να μπορείτε να τους κατευθύνετε προς εναλλακτικά συστήματα υποστήριξης. Πριν τη δραστηριότητα, ίσως να θέλετε να αναζητήσετε υπάρχουσες τοπικές ή εθνικές δομές, για παράδειγμα ανοικτές γραμμές ή οργανώσεις που παρέχουν υποστήριξη σε θύματα.
- Εάν οι συμμετέχοντες δε γνωρίζουν τον κυβερνοεκφοβισμό ή μοιάζουν να μην αντιλαμβάνονται πόσο καταστρεπτικός μπορεί να είναι, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε κάποιες από τις βοηθητικές πληροφορίες για να τους ευαισθητοποιήσετε, τόσο για το θέμα όσο και για διαφορετικές προσεγγίσεις που έχουν χρησιμοποιηθεί. Όπου ταιριάζει, καλό είναι να γίνεται η συσχέτιση ανάμεσα στη ρητορική μίσους και τον εκφοβισμό (ιδίως όταν ο εκφοβισμός συνδυάζεται με ρητορική μίσους).

ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ

Μπορείτε να απλοποιήσετε την άσκηση παρέχοντας στους συμμετέχοντες μόνο δύο επιλογές: «Δεν κάνω τίποτα» ή «Κάνω κάτι». Οι δύο ταμπέλες τοποθετούνται στα δύο άκρα της αίθουσας και οι συμμετέχοντες παίρνουν θέση πάνω σε μια γραμμή που τις ενώνει, ανάλογα με το πόσο πιθανό είναι να επιλέξουν την εκάστοτε αντίδραση.

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ

Όλες οι περαιτέρω δράσεις θα έχουν μεγαλύτερο αποτέλεσμα εάν οι συμμετέχοντες έχουν αποφασίσει να κάνουν από κοινού μια ομαδική δράση. Μπορείτε να συζητήσετε διάφορους τρόπους για να δώσετε συνέχεια στη δραστηριότητα, για παράδειγμα να ευαισθητοποιήσετε και άλλους για το πρόβλημα (στο διαδίκτυο ή εκτός), να δημιουργήσετε μια ομάδα υποστήριξης ή αλληλεγγύης, να εφαρμόσετε μια στρατηγική κατά του εκφοβισμού στην ομάδα / τάξη / σχολείο, να ξεκινήσετε μια εκστρατεία «Όχι στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό», κλπ.

Επίσης, μπορείτε να ενταχθείτε στην εκστρατεία No Hate Speech Movement και να χρησιμοποιήσετε τον ιστότοπό της για να μοιραστείτε βιντεο-μηνύματα αλληλεγγύης προς θύματα κυβερνοεκφοβισμού. Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε τον ιστότοπο για να μοιραστείτε συμβουλές με κάθε χρήστη του διαδικτύου για το τι πρέπει να κάνουμε σε περίπτωση κυβερνοεκφοβισμού.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΣΕΝΑΡΙΑ

Έχετε λάβει υβριστικά emails και μηνύματα στο κινητό από διευθύνσεις ή αριθμούς που δεν αναγνωρίζετε. Κάποια ήταν απειλητικά: οι εκφοβιστές δείχνουν να σας γνωρίζουν. Τι κάνετε;

Κάποιοι από το σχολείο σας επεξεργάστηκαν φωτογραφίες σας και τις δημοσίευσαν στο διαδίκτυο με υποτιμητικά σχόλια. Νομίζετε ότι ξέρετε ποιος είναι. Τι κάνετε;

Μόλις ήρθε στην τάξη σας ένα αγόρι από μια άλλη χώρα. Οι φίλοι σας τον κοροϊδεύουν και έχουν αρχίσει να ανεβάζουν ρατσιστικά ανέκδοτα για αυτόν στα κοινωνικά τους δίκτυα. Συνέχεια σας λένε να διαδώσετε με re-tweet ή re-post τα ανέκδοτά τους. Τι κάνετε;

Μια ομάδα παιδιών από την τάξη σας διαδίδει εδώ και καιρό μια άσχημη φήμη για εσάς σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης. Πολλά παιδιά τώρα δε σας κάνουν παρέα, ενώ μερικά ούτε καν σας μιλάνε. Ακόμα και οι φίλοι σας αρχίζουν να αναρωτιούνται εάν η φήμη είναι αληθινή. Τι κάνετε;

Η δασκάλα λέει στην τάξη ότι κάποια άτομα υποβάλλονται σε πολύ άσχημο εκφοβισμό και ότι ένα παιδί έπεσε θύμα επίθεσης γυρνώντας σπίτι από το σχολείο. Ζητάει αν κάποιος γνωρίζει οτιδήποτε για αυτό να της μιλήσει προσωπικά μετά το μάθημα. Νομίζετε ότι ξέρετε ποιος το έκανε, αλλά φοβάστε γιατί έχετε λάβει πολλά μηνύματα στο κινητό, που σας προειδοποιούν να μην πείτε τίποτα. Τι κάνετε;

Βλέπετε ένα κορίτσι στο προαύλιο να είναι μόνο του και να κλαίει. Ξέρετε ότι άλλα παιδιά την πειράζουν γιατί έχει μαθησιακές δυσκολίες και την φωνάζουν «κουφιοκέφαλη» και «ασχημομούρα». Οι φίλοι σας είναι από τους χειρότερους και συχνά μιλάνε κοροϊδευτικά για αυτήν όταν είστε όλοι μαζί. Τι κάνετε;

Η άσκηση αυτή είναι προσαρμογή της δραστηριότητας «Σκηνές Εκφοβισμού» από το *Compassito (Μικρή Πυξίδα)*, Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης στα Ανθρώπινα Δικαιώματα για Παιδιά – www.coe.int/compass.

Μερικές φωτογραφίες από την υλοποίηση της δράσης

3. Ακολούθησε σύντομη παρουσίαση για το ρόλο του Συμβουλίου της Ευρώπης στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Διαδίκτυο και για το κίνημα NO HATE SPEECH MOVEMENT (με ξενάγηση στην ιστοσελίδα του), το οποίο έχει ως σκοπό
 - α) να ευαισθητοποιήσει τον κόσμο για τους κινδύνους που εγείρονται για τη δημοκρατία συνολικά και τους νέους μεμονωμένα από τη ρητορική μίσους στο Διαδίκτυο και
 - β) να τους παρακινήσει να αναλάβουν δράση.

Τα παιδιά έγραψαν ερωτήσεις για όλα όσα θα ήθελαν να μάθουν για τη συγκεκριμένη καμπάνια σε ένα συνεργατικό padlet στο Twinspace https://padlet.com/edouard_caburet/NoHate_ESC . Στη συνέχεια οι μαθητές από κάθε χώρα ερεύνησαν τις υλοποιούμενες δράσεις στη χώρα τους και με το υλικό που συνέλεξαν ετοίμασαν βίντεο.

Το βίντεο που ετοίμασαν οι μαθητές του σχολείου μας:

<https://www.youtube.com/watch?v=AlSJVPkFpcQ>

Οι μαθητές από όλες τις χώρες εργάστηκαν συνεργατικά και έκαναν παρουσίαση της καμπάνιας No hate speech movement σε ένα συνεργατικό padlet https://padlet.com/edouard_caburet/NoHate02

Τα παιδιά αποφάσισαν να γίνουν ακτιβιστές της καμπάνιας. Για το σκοπό αυτό επισκέφθηκαν τον επίσημο ιστότοπο του Συμβουλίου της Ευρώπης <http://www.nohatespeechmovement.org/join-the-movement> και έκαναν εγγραφή ("Join"), ανεβάζοντας την φωτογραφία τους και μοιράζοντας το μήνυμά τους με χιλιάδες άλλους νέους στην Ευρώπη. Έκαναν "Like" στην Ελληνική σελίδα της καμπάνιας στο facebook <https://www.facebook.com/nohatespeechgreece> και τέλος υπέγραψαν στο blog της καμπάνιας για να οριστεί η 22^η Ιουλίου ως Ευρωπαϊκή Ημέρα για τα θύματα των εγκλημάτων μίσους.

